

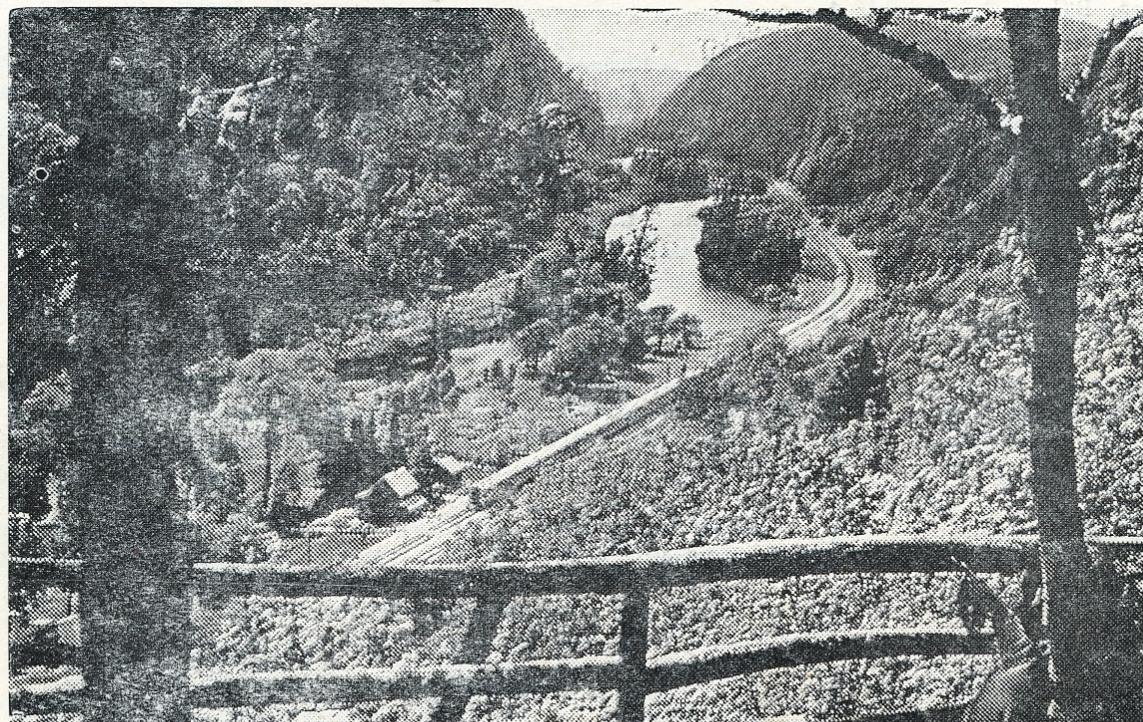
Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ XXX

ЛІПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1980 — JULY-AUGUST

ч. 291

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Leo Lupul
130 Pilkington St.
Thorold, Ont. L2V 1B4

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Pentincton, B.C.
Y2A 6X3

В США:

Головний представник
Alex Poszewanyk
5240 N. Le Claire Ave.
Chicago, Ill. 60630

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed Ln.
Hopewell, N. J. 08525

L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warners, N. Y., 13164

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У зах. Німеччині:

Mychajlo Ihnatenko
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, — England

В Австралії:

S. Krywolap,
Box 1586 M.
G. P. O. Adelaide,
S. Australia

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді.

Голова ЦК: В. ПЕДЕНКО

Редакція Колегія:

В. Вакуловський, Л. Ліщина,
С. Голубенко, Ю. Криволап
В. Родак, А. Лисий, О. Попо-
шиваник, Л. Павлюк.

Адміністратор З. Корець

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: V. PEDENKO
18 Henderson Ave.
Thornhill, Ont., Canada
L3T 2C0

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні ..... 9.00 доларів
Ціна одного примірника: 1.00 дол.

В Австралії ..... 6.50 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 70 центів

В Англії і Німеччині ..... 7.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 80 центів (америк.)

В усіх інших країнах Європи ..... 6.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 65 центів (америк.)

В усіх країнах Південної Америки ..... 5.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 50 центів (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журнала, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо присилати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupons) на суму 25 канадійських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову; рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:

MOLODA UKRAINA,
Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — Віра Ворськало, О. Забужко.
В. Чапленко — Мистецька характеристика "Соняшної машини" В. Винниченка. Л. Ліщина — Подорож редакторів по Онтаріо. А. Галан — Дорожнє знайомство. Д. Корбутяк — Франко і молодь. Передача ОДУМ-у Чікаго про українські гроши. Сторінка Юн. ОДУМ-у.

На обкладинці: Каньйон Агава в Онтаріо, Канада.

Фото Онтарійського Міністерства Індустрії і Туризму

Віра ВОРСКЛО

З НАГОДИ 30-ЛІТТЯ ЖУРНАЛУ "МОЛОДА УКРАЇНА"

Тридцять літ на крилах духу
В бурю, грім і завірюху.
Серед поглядів прерізних
Прапор ви несли вітчизни.

Тридцать літ кували слово,
Духу рідного основу,
І нові кували кадри
Для майбутньої ескадри.

Тридцять літ важкої праці
В колі серед різних націй:
Тolerантність, зрозуміння
Вноювали в покоління.

Тридцять літ звичай рідні
Несете в серця побідно,
Послуху, вчите, спільноти
Для суспільної роботи.

Тридцять літ у вашій кузні
Куете по духу друзів.
Ваш журнал несе народу
Кращу долю і свободу!

Симпатики, патріоти,
Пробудіться до роботи:
У важливу цю річницю
Укладіть її свою дещицю.

Щоб журнал цей став хороший
Треба грошей, треба грошей,
Дописів, статей і віршів,
Щоб журнал мав обрій ширший.

"Молода ця Україна"
Ось гукає: донько, сину,
Я така, як ви зробили,
Дайте крила, дайте сили!

В. ЧАПЛЕНКО

МИСТЕЦЬКА ХАРАКТЕРИСТИКА "СОНЯШНОЇ МАШИНИ" В. ВИННИЧЕНКА

(До сотих роковин народження письменника)

"Соняшна машина" В. Винниченка — утопійний твір, єдиний на час його появи (20-і роки) в українському письменстві серйозний твір такого характеру. Саме це робить його значним для нас явищем, бо цим твором наше письменство "вирівнюється" з іншими світовими літературами, що здавна використовували форму утопії для розв'язки різних проблем людського існування (твори Т. Мора, Кампанеллі, Велса тощо). Але це плюс "Соняшної машини" тільки з такого погляду — не з мистецького, як побачимо далі.

Тема "Соняшної машини" — перебудова людського суспільства в якісь не дуже далекій від нас майбутності (точно час не визначений), на стадії найвищого розвитку — всі суспільні кляси й групи територіально — вся земна куля, дарма що дія відбувається головно в Німеччині, зокрема в Берліні, і дієві особи — німці.

Кожній з клясових груп письменник дає дуже яскраву мистецьку характеристику.

Ось залишки аристократично-дворянської верстви. Її репрезентують передусім нащадки німецьких імператорів — князь Альбрехт, його син Отто й дочка Еліза. Ця родина очолює монархічну організацію, що робить жалюгідні зусилля

відновити монархічний лад у Німеччині. Для цього вони засилають свого агента (Рінкеля) навіть до "пролетарської" (насправді радикально-інтелігентської) терористичної організації ІНАРАК. Але ця група виразно розкладається, і найсвіжіші її сили, такі, як молодий граф Адольф фон Елленберг пішли на службу до можновладців-капіталістів (він служить при дворі "короля гумових препаратів" Мертенса).

Панівна кляса капіталістів — це передусім Мертенс, президент Об'єднаного Банку, власник половини національного майна Німеччини, та його найближчі працівники — члени управи цього банку, в кількості 30 осіб, а також службовці — секретар Вінтер, прем'єр-міністер Німеччини й інші. Це світ "Всевладного Черєва".

Люди цієї групи не вірять у рівність усіх людей, тим більше в будь-які проекти соціальних змін. "Соціалізм — це віра в чорну магію, — каже граф Адольф. — Рівності ж не було, немає й не буде".

Всевладна сила цієї групи показана надзвичайно яскраво в багатьох перепетіях сюжетної дії, в картинах Мертенсового палацу й соціально-політичного ладу в Німеччині, в картині біржі, а осо-

близко в показі перебігу нарад всесвітнього конгресу в Парижі в справі творення Єдиної Республіки Світу. Формально ця нарада — з'їзд міністрів і послів різних держав, а фактично конгрес виконує волю небагатьох "приватних осіб" таких, як Мертенс і інших, формально "нулів, приватних знайомих". "І от дивись, яка кумедна річ, — читаємо про це в тексті роману: — усе, що говорять між собою оті нулі, приватні знайомі, усе те дивом якимсь у всіх промовах на конгресі повторюють".

Кляса робітників подана в особі Наделя і його великої родини — троє синів і троє дочок ("вічно голодні, вічно порозявлювані дзьоби"). Але ця родина поділена через різні суперечності соціального порядку: старий Надель — "традиційний соціал-демократ", один його син працює в детективній організації і одночасно в ІНАРАК-у, старша дочка — повія... Формально "пролетарська" організація ІНАРАК (Інтернаціональний Авангард Революційної Акції) — насправді інтелігентська група (її керівники — адвокати, професори тощо), що терором бореться з капіталістами. Вона страшна в своїй організаційній будові, бо в одному з пунктів її статуту сказано: "Членів, що виявлять себе невідповідними цілям і методам ІНАРАК-у, видаляє з організації смерть". А один із членів цієї організації Макс Штор каже, що ці люди "дають себе розпинати на хресті впродовж усього свого життя".

Окремо стоїть у романі *аристократично-творчий світ*, світ мистців. Цей світ свідомо плекає красу, творену на ґрунті багатства. Погляди цієї групи висловлює і виявляє поведінкою Сузанна, багата вдова, що використовує своє багатство для отого плекання мистецтва. "Бо життя, — каже вона, — справжнє, реальне, життя в красі, через красу і для краси". Тим то вона, люблячи Макса Штора, не згоджується відмовитись на його вимогу від багатства і вмирає на ложі з квітів.

І наостанку доктор Рудольф Штор, що заступає науково-творчі шукання. Він ставиться з застереженням до всіх згаданих способів існування й боротьби за нього. Він знає, що його брат "інракіст", але відмовляється виробляти для нього отрут. "Я не вірю, — каже він, — що трутами, вбивствами, смертю можна творити життя. Це логічний абсурд. Терор — це самовбивство для самої ідеї, яка його вживає". Або ще: "Я... не політик і нічого на політиці не розуміюсь, але я певен, що люди можуть і повинні порозумітися не шляхом боротьби, насили й самознищення, а шляхом розуму, науки й праці". І він наполегливо працює і наостанку винаходить "соняшну машину", що мала б звільнити людство від його страждань.

Але як ставиться сам письменник до всіх отих груп і окремих людей?

Як великий мистець, він усіх їх подає з великою об'єктивністю і — я сказав би — з великим співбolem та жалем до них. Устами доктора Рудольфа, що висловлює настави самого письменника, він каже, що "люди — мікроби, що в жорстокій боротьбі завдають собі страждань". А крім того, основних супротивників — "інракістів" та

капіталістів він розглядає як нещасних, мучеників. Перші дають себе розпинати впродовж усього свого життя, зрікаються рідних, особистого життя тощо, а капіталістів характеризує ось такими словами, вкладеними в уста Мертенсові: "Яке щастя було б кинути це вічне напруження, цю божевільну роботу машини, цю катогру багатства, влади, деспотизму. Забитися б кудинебудь на дикий пустельний берег моря, оселитись у лісі, печері, поскидати з себе всі людські одяги, всі ярма й пута, лежати на теплій скелі, слухати пульс моря і бути вільним, простим, самим собою".

Але і Мартенс, і автор знають, що таке ідилічне життя неможливе, бо людям... треба їсти, одягатись, мати притулок не в печері. І ці неминучі умови існування в'яжуть їх в отой фатальний вузол боротьби з суперечностей.

І автор покладає надію на людський розум, що кінець-кінцем має розрубати цей вузол.

Плянетарний засяг теми "Соняшної машини" виявляється в усіх складниках цього твору — в подачі людського матеріалу як уселяючого (отже, це не тільки "німці"), в усесвітньому розмахові подій, звязаних із заходами щодо творення Єдиної Республіки Світу, в сутичках Заходу і Сходу, що сталися після появи соняшної машини Рудольфа Штора. У творі підкреслено єдність світу, отого фатального вузла існування. Ось як каже (власне, думає) про це Мартенс у звязку з заходами щодо його охорони від замахів "інракістів": "Вірять, що його треба страшенно берегти, бо, не дай Боже, уб'ють — і все піде до загину. Наївні люди! Що значить одна людина в цій велетенській системі, яка охоплює всю земну плянету тисячелітнimi, врослими в шкуру людства звязками й законами? Що він, Мартенс, у цій колосальній машині, яка обоснувала всю землю мільйонами гонових пасів, яка позрошуєла суходоли з суходолами, країни з країнами, міста з містами, нехтуючи всякою державні кордонами, расами, націями, релігією, історією? Що таке Німеччина в цій машині? А він, Мартенс? Маленький гвинтик, тонесенька волосинка з товстелезній линви. Ну, висмікніть її, цю волосинку, що з того?

Свій тематичний матеріал Винниченко подає в могутніх своєю мистецькою силою картинах, образах, ситуаціях, що беруть у непереможну обладу читача. Такої мистецької сили не було до нього в нашому письменстві і після нього ніхто ще цієї сили у нас не перевищив. І таку високу мистецьку якість має ввесь текст роману, будь-яке місце можна взяти на доказ цієї думки. Але я наведу тільки деякі з них, переважно те, що так чи так належить з згадуваних вище образів чи сюжетних ситуацій.

Передусім кілька портретів дієвих осіб, різьблених, живих у своїй людській конкретності.

Князь Альбрехт (це початкові речення роману): "Авто м'яко, як уткнувшись у туго напнуту сітку, зупиняється. При воротах у суворій готовості застигла палацова варта — будь ласка, ворота відчинені. Але князь Альбрехт сидить непорушно, похиливши голову й нечутно посвистуючи безкровними губами". (Він нервується, бо має го-

ворити в Мертенсом про те, від чого залежатиме його життя або смерть).

Старий граф фон Елленберг: "Рудяво-сивий, великий, як костистий старий віл, важко ходить старий граф по кімнатах, нахнюпивши стріху брів на суворо-іронічні очі, перебираючи пальцями на спині їй щось про себе бурмочучи".

Князівна Еліза: "Голівка золотистої гадючки на тілі чорного лебедя" (у чорній шовковій сукні).

Труда-Страховище: "Смугляве собі, з синьою родимкою під вухом личко, здивовано-сумні, злегка пукаті очі старої бронзи, стрижене до плечей чорносиное волосся. От собі гарненький індійський хлопчинка, чогось смутненький, скромний і такий ще дитинячий у мілих, прилухлих, темночервоних устах. Страховище?

— О князівно! Цей скромний вираз, вигляд є тільки одна з ролів нашої талановитої артистки". (Так каже батько, старий граф фон Елленберг).

Макс Штор: "З дзеркала на Макса дивляться глибокі, як два тунелі, пухнасті, темносірі очі, дивляться з такою мішаниною суму, огиди й самолюбування, що йому стає ніяково й соромно. Ніс бездоганно-правильний, ніжно-смуглавий кістяного тону. Дійсно, як каже Сузанна, хочеться взяти його окремо, гладити, тулити до лиця й цілувати — честь, яка, справді, носам рідко випадає. А уста! Навіть щось ніби розумне в них".

Старий Надель: "Ні, не подобається старому Наделеві сьогоднішня балашка синів. Він підбирає три крихотки хліба, кладе на тарілку, бере газету й іде собі до другого вікна. Іде дрібними, строгими кроками, такий собі сам увесь строгенький, чистенький із гострою жовтосивою борідкою".

Доктор Рудольф: "Не очі, а гола перед вами людина, одверто-гола й без крихітки сорому. Аж ніяково дивиться у ці очі, одверті, прозорі, розчинені й виставлені наперед лиця, як два вікна".

А ось Мертенсів секретар Вінтер: "Вінтер, увесь витягнений, як тонюсінка зляканої гадючки, нечутно біжить од вікна до вікна, швиденько зачиняє їх, зашморгує темні порт'єри і, тривожно блискаючи очима в темно-зеленій пітьмі на непорушнє, розхристане пітне тіло пана президента, так само нечутно на хвостику вислизує з кабінета".

Сама сюжетна схема роману побудована в пригодницько-детективному пляні, але із здебільшого реалістично-психологічними мотиваціями поведінки героїв. Пригодницько-детективні моменти в цій схемі: "інаракісті" полюють на Мертенса, поліція полює на "інаракістів", урядові детективи шукають украдену коронку Зігфріда, переслідуваний Макс Штор ховається в постелі Труди, "інаракісті" викрадають Рінкеля, агенти влади запроторюють Рудольфа до божевільні, "інаракісті" його викрадають і т. д. Взагалі в цьому пляні сюжет розвивається дуже напружено, захоплює читача своїми несподіваними ходами. Реалістично-психологічні моменти наявні в характеристиках усіх персонажів, в їхніх взаєминах, і автор ставить тут та розв'язує деякі цікаві не утопійні, а реальні психологічні проблеми, такі, як от проблема батьківства в старого графа Еллен-

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ В 1980 Р.

3 НАГОДИ 30-ЛІТТЯ ОДУМ-У

1. ВСЕОДУМІВСЬКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ З'ЇЗД ОДУМ-У США І КАНАДИ
4—6 липня, осередок УПЦеркви в США, Бавнд Брук, Н. Дж.
2. ВСЕОДУМІВСЬКІ ЮВІЛЕЙНІ ТАБОРИ
Липень-серпень, одумівська оселя "Україна" біля м. Лондон, Онт., Канада
3. ЮВІЛЕЙНА ЗУСТРІЧ ОДУМ-У
з українським громадянством
29-31 серпня, одумівська оселя "Україна"
біля м. Лондон, Онт.
4. МІЖОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПАНЕЛЬ
Листопад, Торонто, Канада

Голова Ювілейного Комітету

д-р Юрій КРИВОЛАП СВП

берга (його чи не його дочка Труда), боротьба соціального й індивідуального в душі Елізи (її любовний потяг до доктора Рудольфа і завдання здійснити батьків заповіт щодо захоплення влади) тощо. Правда, є в творі й деякі не зовсім переконливі з психологічного боку моменти, а з них найбільший — добровільний перехід народних мас від повного безділля до "трудового єнтузіазму".

Із сюжетних ситуацій можна взяти хоч би ті, що в них відбито спробу замаху "інаракістів" на Мертенса.

Ось тривожний настрій Макса Штора, що йому випав жереб убити Мертенса в театрі. Він разом з Тіле чекає повідомлення про прибуття Мертенса, коли надворі заходить гроза.

"Фу, як нестерпно-душно! Стас вже темно. Чи то від хмар? Раптом уся темна стіна проти вікна злітає кудись угору і замість неї синювато-білим сліпучим світлом мерехтить екран. І моментально зникає. В хаті стає темніше, і Тіле й усі предмети огортає сіре павутиння. І вмить над містом із металічним тріском розривається страшений гуркіт — і довго катиться підстрибуючи по небі глухими грізними розкотами.

Макс ізривається з фотелю і підбігає до вікна. В очі йому ріже зеленувато-білий велетенський зигзаг, що перерізує все небо, і над самою головою, немов на горішньому помешканні, з дзвінким гуркотом, як вивернутий на асфальт вагон, зализа, перекочується грім. За ним другий вагон, третій. Хтось м'якими гіантськими ногами бігає по залишенному даху неба, ламає, провалюється і з реготом качається по ньому всім тілом.

Макс витягає обидві руки в вікно, до неба, широко розкриває очі, і дух йому забиває від незрозумілої, дикої, кричуchoї радості.

Голосно, нетерпляче дзвонить телефон. Чути

голос Тіле, але він зараз же тоне в гуркоті грому й страшному, шипучому, як приплюсок моря, шумі дощу. Раптом Макс чує, як Тіле сильно шарпає його за руку. Макс озирається. Перед ним на мить мигонять злякані, жадні, радісно-люті очі Тіле:

— Швидше! Біжім! Мертенс!

Але терористи спізнились, Мертенс щасливо відіхав, тріомфально винесений з театру. Після цього і в природі настала відпруга.

“Задоволено відкашлюючись у сиву розпатлану бороду, з гуркотом тупотить на захід грім. П’яними слізми перешіптовуються в ошелешеній, притихлій тьмі нагойдані, натіпані дерева, часом потрушуючи нам’ятими чубами. Стомлено, з поганням дихає трава, земля, заплакані квіти.

Із цих уривків, крім усього іншого, можна вже уявити собі й Винниченків мовостиль, себто добір слів, морфологічних форм, синтаксичних побудов тощо, склерованих на створення певного мистецького кольору в творі. І треба сказати, що цей мовостиль-кольорит в усьому романі витриманий в певному характері, такому своєрідному, який, може, важко визначити, але завжди зразу можна сказати, що це винниченківський мовостиль. Є в ньому щось від гумористичної манери (але це не гумор), є якась грайливість, у доброму розумінні цього слова, є щось від союзовитої семантики народньої української мови. Гумористично-грайлива манера особливо виразно виявляється в т. зв. прихованому діялозі, що ним Винниченко просто віртуозно орудує. Ось, наприклад, розмова Труди з пастором:

“Старенький пастор боляче, морщить ріденькі брови. І голос його вже не м’якенький, як лапка кіточки, а чудний, суворий, рипучий, як рип дерева.

Ну, кажіть далі, моя дитино, все, що є в вашій біdnій душі.

Труда тоскно мружить синевіясті очі. Ах, усе, що в неї на душі! Хіба ж можна сказати, що там є? Вона з усією щирістю готова вивернути перед ним усю душу, вичистити її, вимести з неї все, що мучить, але хіба це легко зробити? Там такий розгардіяш, як у скрині, в якій шукали голку: все жужмом, все перемішалось, переплуталося, нічого розібрати не можна”.

Тут же ми бачимо, як автор доречно-тонко вживає здрібніліх форм: “старенький пастор”, “ріденькі брови”.

Народну семантику можна відзначити, наприклад, у таких словах: “У Макса щось легенько клацає”, “нагойдані”, “натіпані дерева”. Уміє він використовувати семантично близькі слова, по декілька їх в одному місці нагромаджуючи: “голос чудний, суворий, рипучий”.

З нормативного боку мова “Соняшної машини” відрізняється від мови Винниченкових творів особливою впорядкованістю. Тільки ж тут треба відзначити редакторську заслугу В. Сімовича, що, як сам він мені про це казав, чимало попрацював над текстом цього роману. І справді, це він, безперечно, дав а) безнаросткові віддієслівні іменники (“ків”, “одкід”, “просух”), б) усунув непотрібні активні дієприкметники, давши нато-

мість відповідні їх замінники “притихлій”, але й активні форми — усекупуючий”, в) посилив різними засобами фонетичну милозвучність (“ізневажливо”). Але й галицькі деякі явища від нього походять: “перейтися”, “кі за що, ні по що”, “бабчин”, “кітка”.

Усі відзначенні складники “Соняшної машини” — і образи людей, і картини побутові, психологічні ситуації, і мова свідчать про те, що цей, за задумом автора утопійний твір, написано реалістично. І в цьому вся ота його мистецька краса та сила. Але разом з тим це створило в романі й певну внутрішню суперечність: плян утопії — і реалістичне виконання. Зокрема чимало шкодить творові сама соняшна машина, дуже нехитра в своїй ідеї як на призначену їй від письменника ролю визволительки людства з отого фатального “вузла”.

“Соняшний хліб” теж не дуже апетитно виглядає, всупереч ентузіастичній рекомендації автора. Поперше, в ньому є домішка поту, що мусить упасти з чола його виробника, а подруге, майже викликає огиду, коли читаєш, що ідці змазують його пальцями з тарілки, а потім ті пальці облизують. Неприємно читати й те, що в принцеси Елізи залишилася на губі крихта того “хліба” (невже вона так неохайно їла?).

Та попри це “Соняшна машина” — великий, просто грандіозний своїм задумом і мистецьким виконанням твір. Це один з дріг найбільших і найкращих у нашому письменстві романів — “Повія” П. Мирного і цей роман.

У “Соняшній машині” Винниченко виявив себе як мистець-мислитель, поставивши і так чи так розв’язавши багато різних проблем людського існування на землі. З цими проблемами і їх розв’язанням можна не згоджуватись, але така природа всякої філософської проблематики взагалі і зокрема в белетристичних творах. Хіба, наприклад, усі згоджуються з проблемою історичної ролі особи як її поставив і розв’язав Лев Толстой у своєму романі “Війна і мир”? Так і в Винниченка.

Примітка. Мабуть, до речі буде висловити ще одну думку, тільки трохи пов’язану із змістом “Соняшної машини”, а більше підказану тенденцією в можливому дальшому “розвиткові” історичних подій, та ще, може, й недалекого часу. В. Винниченко своє утопійне японське завоювання Європи побудував, мабуть, на поширеній тоді думці про “живту небезпеку”, алє теперішній уклад міжнародних сил на тає, що така небезпека не виключена. Якщо західні держави для боротьби з Гітлером озброїли і пізнішою технічною допомогою посприяли створенню наймогутнішої мілітарної сили — СРСР, то тепер США, занепавши мілітарно (а разом з ними й Англія), “заохочує” озброюватись не тільки Японію, а й Китай, що можуть стати, кінець-кінцем, спроможними подолати не тільки СРСР, а й західні держави, в тому числі і внутрішньо-розкрадені США.

Звичайно, це тільки моя “утопія”, але її підказує “учителька” — історія.

Л. ЛІЩИНА

ПОДОРОЖ РЕДАКТОРІВ ПО ОНТАРІО

Після дворічної перерви, онтарійський уряд влаштував в днях 2-7 червня ц.р. подорож редакторів етнічної преси по Онтаріо. Це була 16-та така подорож, цим разом по західноопівнічній частині провінції. Мотто турне було "Пізнайте Північне Онтаріо" і влаштували його Міністерство Індустрії і Туризму та Міністерство Північних Справ, Маршрут був Торонто - Менітулин Айленд - Еспаньола - Су Ст. Марі, Агава Каньйон - Вава - Шапло - Тіммінс - Кіркленд Лейк - Норт Бей - Грейвенгурст - Торонто. Разом біля 2250 км.

Було 43 учасники від газет і журналів на 23 мовах, між ними 6 українців. Останні репрезентували журнали "Молода Україна" і "Юнак" та часописи "Новий Шлях", "Батьківщина" і "Вільне Слово".

В понеділок 2-го червня, вранці, автобус "Чартервейс" від'їхав від будинку провінційного парламенту. Від уряду були присутні міністер Індустрії і Туризму Лері Гросман та інші.

Під обід приїхали до Тобермори на кінчику півострова Брюс, 290 км. на північ від Торонто.

Це гарне вакаційне містечко, визначний центр багатьох видів підводного спорту.

В Тобермори сіли на корабель-пором Чі-Чімаун (інд. великий човен) пливти на острів Менітулин (острів Великого Духа). Тут, в пріємній атмосфері мали обід.

Чі-Чімаун це модерний корабель на 600 пасажирів та 113 авт. Наш автобус був теж на борту.

Корабель курсує між Тобермори і островом Менітулин між травнем і жовтнем.

Після двогодинної плавби корабель причалив до острова і ми поїхали автобусом до селища Вест Бей. Тут зустрінулись з представниками індіянських угрупувань, що належать до Фундації Оджібва. В будинку фундації ми оглянули різні експонати індіянського мистецтва та ручних виробів, включаючи картини.

Шість молодих хлопців у супроводі барабанів відспівали традиційний "Привіт" і "Пісню всіх індіянських племен". Пісні відзначалися сильним ритмом. Голоси були добри. В співі відчувалося відлуння походу монгольської орди.

Опісля говорили ватажки племен та інші мі-

Молоді індіяни у супроводі барабанів співають традиційний "Привіт" у будинку Оджібва Фундації

Учасники подорожі

сцеві достойники. Ватажки ствердили, що багато індіян втратили і втрачають свої традиції. Багато молоді по індіанському не говорить. Проте частина молоді зражується модерним життям, бо воно часто веде до духової порожнечі, і повертається до своїх традицій та вивчає мову і культуру. Індіяни вірять, що люди мають жити в гармонії з природою і шанувати старших.

Вечеряли з індіянами у Вест Бей Лоджі під відкритим небом. Їли на вогні жарене м'ясо з лосся, форелі, кукурудзу тощо.

Ночували у вигіднім готелі Дадж Мотор Інн в місті Еспаньола. Це місто є на північному побережжі озера Гюрон і має велику паперову фабрику. Острів сполучений з північним побережжям мостами.

У вівторок вранці автобус мчав по шосе 17 до Су Ст. Марі. Зупинилися біля чудового водопаду на річці Серпент та в місті Блайнд Рівер. Місто розташоване в мальовничім гирлі річки Блайнд на побережжі озера Гюрон. Має деревообробну та копальняну індустрії, як рівно ж є відпочинковим містом.

У містечку Брюс Майнс, оглянувши музей, містечко назване після першої в Канаді діючої тут в 1846 році копальні міді. Музей відкритий щодня від середини травня до середини жовтня.

В Су Ст. Марі учасники турне мали цікаву двогодинну екскурсію корабликом Чіф Шінгвак через американську і канадську шлюзи та оглянули пороги на річці св. Марії і сталеварню Алгома. Перепливаючи з озера Гюрон до озера Супіріор, однокамерна шлюза підносить корабель на 6.4 метра, а пливучи назад — опускає. Екскурсії є від 1-го червня до 10-го жовтня. Ночували ми в модернім готелі Ватер Тавер Плейс. Було гарне прийняття, а опісля вечеря.

Су Сент Марі віддалене 680 км. на північний захід від Торонто і має понад 80 тисяч населення. Колись тут індіяни ловили рибу, а пізніше торгували хутрами. В кінці минулого століття тут вже були розвинені сталева, паперова і гідро-енергетична промисловості. Сталева індустрія тепер затруднює 10 тисяч осіб.

Су Сент Марі є також круглий рік популярним вакаційним містом. Аtrakції, що приваблюють туристів, включають риболовство влітку і взимку, лижварство, зимовий карнавал Бон Су, шлюзи тощо. Це також вихідна точка для мисливців і рибалок у Алгомський край. Звідси вирушає екскурсійний потяг до відомого каньйону Агава.

У середу вранці ми сіли на потяг Центральної Залізниці Алгома і поїхали до каньйону Агава.

Поїздка була цікава. Кришталеві озера, дзвінкі гірські струмки і ясно-зелений густий ліс на горах і виступах скель давали глибоку насолоду. В такому оточенні людина забуває про денні турботи, про безнастаний шум міста, а всеціло відає себе в цілющі обійми праматінки природи. Хоч краєвиди влітку чудові, кажуть, що восени є ще більше захоплюючими, коли ліс палає жовтими і червоними кольорами.

Каньйон Агава, 173 км. на північ від Су Сент Марі, є в центрі Алгомського краю. Екскурсії до нього потягом є щодня від 31 травня до 13 жовтня. Крім цього є спеціальні снігові екскурсії взимку.

Екскурсія включає двогодинну зупинку в каньйоні, де турист може мати обід чи навіть закинути вудку або піти на прогулянку полюбуватися природою.

З каньйону ми поїхали потягом до села Гок Джанкшен, а звідти автобусом до міста Вави.

Вава з населенням біля 5 тисяч і 230 км. на північ від Су Сент Марі є ворітами для човнарів та мисливців у дорозі до озер Вайтфиш і Менитовик та околиць. Воно має всі риси північного міста. Росло під час торгівлі хутрами і перейшло три фази пошукув за золотом. Сьогодні головна індустрія це копальня залізної руди і туризм.

Назва Вава є індіянське слово, що значить дика гуска. Тут, на побережжі чудового озера Вава сідають під час летів у вирій тисячі диких гусей.

У Ваві оглянули зовні рудник фірми Алгома, який постачає щороку 3 мільйони тонн залізної руди для доменних печей в Су Сент Марі.

Пітер Гросман — Міністер Індустрії і Туризму

На прийнятті зустрілися з місцевими українцями, яких у Ваві біля 10 родин. Ночували у розкішному Вава Мотор Готелі.

У четвер автобус прямував по шосе 11, з мальовничими краєвидами, в сторону міста Шапло. Місто має 3500 населення і є поблизу найбільшого в західній півкулі заповідника дичини — звірів і птахів. У заповіднику спостерігали насадження паростків білої смереки і сосни на місце дерев, зужитих деревообробною промисловістю. Відвідали теж табір "Молодших лісників" на озе-

Боб Еліот пояснює як правильно насаджувати паростки смереки і сосни

рі Pacін. Опісля виїхали в сторону міста Тиммінс. Тут оглянули французький центр культури Ляронд, Мекентайр арену та італійський Поркупайн Данте Клуб. Ночували в модерні Сенатор Мотор Готелі.

У п'ятницю вранці наша група оглянула місто Тиммінс, включаючи модерні будинки фізкультури Спортсплекс та копальню золота. Проїжджали повз кількох недіючих копалень. Під час пресконференції нас поінформували, що 13-го серпня в Онтаріо Плейс в Торонті буде відкритий Павільйон Північного Онтаріо. Тут можна буде отримати потрібні інформації про цю частину провінції.

Тиммінс є 510 км. на північний схід від Су Сент Марі і по площі є найбільшим містом Канади (65 на 50 км.) з населенням 45 тисяч. Колись тут були найбільші в західній півкулі копальні золота. Тепер є найбагатші в світі копальні срібла і цинку. Має теж добре розвинену деревообробну промисловість і є постачальним центром багатьох вакаційних осель. Тут теж зустрічались і говорили з місцевими українцями.

Місцева влада і промисловість в Тиммінс і взагалі в Північному Онтаріо радо показують туристам красу і багатство краю та є зацікавлені, щоб люди тут поселялися жити.

Після трьох годин їзди автобус прибув до міста Кіркленд Лейк. Це гарне місто побудоване дослівно на покладах золота. Тут продукується понад 20% канадського золота.

Рибальство, човнарство і плавання є головні

атракції для туристів. Тут оглянули багато цікавих експонатів Музею Історії Півночі.

Наступним було місто Норт Бей з населенням понад 50 тисяч, 335 км. на північ від Торонто. Це рухливе вакаційне місто, зокрема відоме рибалкам і мисливцям.

Вечерю мали в Германія клубі з участию представників місцевих багатокультурних товариств, між ними і українців.

Ночували в привітнім Пайн Вуд Мотор Інн готелі.

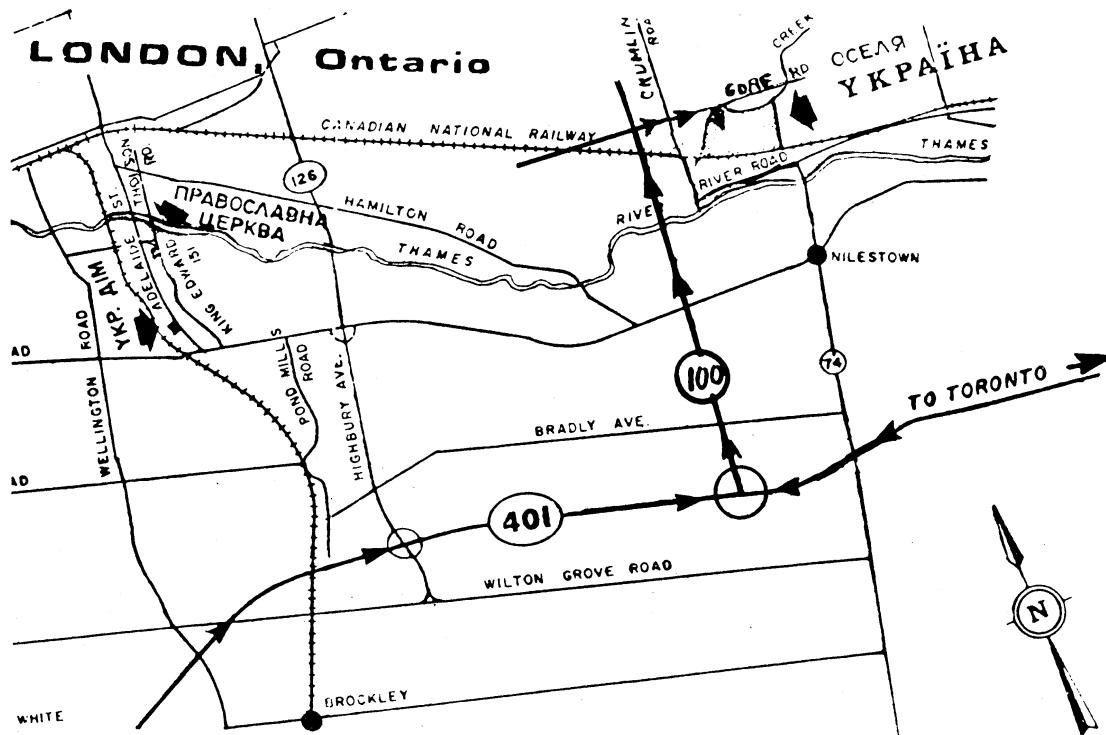
Вранці, в суботу, оглянули Норт Бей. Під час оглядин гід вказав на численні атракції міста. Звідси наш автобус рушив у сторону Торонто.

По дорозі ще заїхали до Амалгвин Трейлс, де винаймають коней для їзди верхи. Найдовші екскурсії п'ятиденні.

Обідали в Грейвенгурст у чудовому ресторані Аскона. Тут вдячні учасники висловили щиру подяку усім причетним до переведення подорожі, зокрема керівниками К. Мекдональду і президента Асоціації Етнічної Преси В. Мавкові.

Щире спасибі також належиться польовим працівникам міністерств Індустрії і Туризму та Північних Справ за вичерпні пояснення. До речі, ці міністерства радо дадуть всі потрібні інформації охочим поїхати в Північне Онтаріо.

Також належиться глибоке признання працівникам місцевої влади та інших установ, які нас тепло вітали і розказували про свої міста й околиці.

МАПА ДОЇЗДУ ДО ОСЕЛІ "УКРАЇНА"

ЮВІЛЕЙНА ЗУСТРІЧ ОДУМ-У

США Й КАНАДИ З УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДЯНСТВОМ

ПРИСВЯЧЕНА

30-ЛІТТЮ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

відбудеться

29, 30 і 31-го серпня 1980 р.

на одумівській оселі "УКРАЇНА" біля Лондону, Канада

ПРОГРАМА ЗУСТРІЧІ:

П'ЯТНИЦЯ 29-го серпня — 6-а год. вечора:

Товарицька зустріч молоді — Господар філія ОДУМ-У в Лондоні

СУБОТА 30-го серпня:

Міжфіліяльні спортивні змагання з відбиванки та легкої атлетики
від 10-ої години ранку

О 6-ій годині вечора в залі оселі ОДУМ-У "УКРАЇНА"

БЕНКЕТ І ЗАБАВА

Головними промовцями на бенкеті будуть молоді одумівці —

Наталка ЛИСА з Міннеаполіс і Тарас КОНОВАЛ з Чікаго

Господар бенкету — Віктор ЛІЩИНА з Торонто

На забаві гратиме оркестра "ЧАЙКА"

НЕДІЛЯ 31-го серпня:

10-та год. ранку: Архиєрейська Служба Божа

12-та год. дня: Привіт голови ЦК ОДУМ-У В. Педенка,
Апель ОДУМ-У. На Службі Божій і на Апелі
присутність одумівців в одностроях обов'язкова

12:30 год. дня: Спільний одумівський обід

2:00 год. дня: КОНЦЕРТ одумівських мистецьких груп
з Торонта, Чікаго, Клівланду, Міннеаполіс-
Ст. Пол, Лондону, Детройту, Ст. Кетерінс та
інших міст США і Канади

— ВЕСЕЛА ВАТРА —

Господар на ватрі філія Чікаго

По докладніші інформації звертайтесь до місцевих філій ОДУМ-У
і відділів ТОП-у

Телефони в Лондоні: 455-9939 і 439-5059, в Торонто: 444-3042

ЗАКЛИКАЄМО УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО ДО МАСОВОЇ
УЧАСТИ.

Бажаючих переночувати під час зустрічі в українців-лондонців
просимо звертатись до 15-го серпня до: Mrs. H. Wolodchenko
113 Adelaide St. — London, Ont. K9V 4L8 — Tel. (519) 439-5059

КОМИТЕТ

Анатоль ГАЛАН

ДОРОЖНЕ ЗНАЙОМСТВО

Гамірлива столична станція "Ретіро" в Буенос Айресі безперестанку ковтала людей. Звідси йдуть поїзди в усіх напрямках, від передмістя до далеких провінцій, а тому станція ніколи не порожнє, ані вдень, ані вночі, і там стоїть гул, наче від пlesкоту хвиль на березі моря.

Елегантно зодягнений, зі шкіртою валізою в руці, Іван Мартинець вийшов на перон і розглядався за своїм поїздом на Мендозу, де в нього була заміжна сестра. Він уже давно обіцяв приїхати, але все щось перешкоджало. Нарешті, в цю літню відпустку, вирішив твердо: їду! Надіслав сестрі телеграму, коли його зустрічали, своєчасно запасся квитком, і ось за кілька хвилин вирушить.

У купе вагону, розрахованому на чотирьох осіб, сиділа пара середніх років, про щось жваво розмовляючи. Іван уклонився, сів навпроти й розгорнув сьогоднішню "Ля пренса". Почав читати, але вухо мимоволі ловило звуки чужих голосів, що відволікали увагу до читання. Власне, Івана вразила незрозуміла мова супутників, зовсім відмінна від тих мов, що їх він зінав.

— Вибачте, — сказав Іван по-еспанськи, — вибачте мою допитливість, але ж мене цікавить, якою мовою ви говорите.

На нього пильно подивились дві пари очей. Одна — чорна, як ніч, і друга — блакитна, як аргентінське весняне небо.

— А яку мову ви хотіли б почути, або говорити нею?

— Ну, наприклад, німецьку...

— Варум ніхт? Вас воллен зі майн герр?

— А може, ви знаєте польську?

— Так єст, прошем пана! Цо пан собе жичи?

— А українську?

— О! Дуже прошу, пане! Що ви хотіли б ще спитати?

Іван здивувався.

— То ви, очевидно, поліглот?

— Не зовсім. Бо поліглоти знають по кілька десятків мов, а ми з дружиною всього п'ятнадцять.

Іван перевів очі на дружину супутника. Їй можна було дати і тридцять, і сорок років, бо щось дуже серйозне крилося в складі її гарно окреслених, трохи підфарбованих уст, а в темному волоссі зрідка біліли срібні нитки.

— Нам довго їхати, — сказав Іван, — то ж, з нашого дозволу, давайте познайомимось. Іван Мартинець!

— А я Фрідріх Ніцше, а це моя дружина Генрієта.

— Значить, ви німець, — напівзапитливо, напівствердливо промовив Іван, вражений відомим усюму світові прізвищем.

— Як вам сказати... Мій батько був мексикан-

нець, дід француз, прадід німець, а пра-прадід швед. Отже, хто я?

— Ну, це не має значення, — змінив тему Іван.

— То скажіть, все ж таки, якою мовою ви говорили з дружиною, коли я зайдов до вагону?

— Санскритською...

— Тож то я подумав: дивна мова, наче складена потроху з різних мов і одночасно така відмінна.

Вони прибули вже на третю станцію, і тут до їхнього купе впурхнула молода дівчина й зразу ж защебетала:

— Як мені пощастило! Я вже другий день домугаюся квитка в Мендозу й не можу домогтись, бо всі квитки розбирають у Буенос Айресі. Але тут касир каже: є одне місце, пасажир, що має на нього квиток, чому не з'явився. Можете зайняти це місце. Яка я щаслива!

Дівчина зняла капелюшок, з-під якого вирвалися золоті кучері, поклала його на поличку й відрекомендувалась:

— Аніта Кобець. Студентка останнього курсу геологічного факультета. Приймете до своєї компанії?

Вона сіла поруч Івана і з дівочою безпосередністю запитала:

— А ви теж студент?

— Ні, інженер-меліоратор.

— Аргентінець?

— Не зовсім. Хоч ім'я й прізвище підхожі для аргентінця. Я українець, прибув сюди дитиною. Мое ім'я Іван, або Хуан по-тутешньому.

Дівчина сплеснула руками.

— Що ви кажете! Таж і я українського роду, тільки вже тут народилась. А батьки чомусь не схотіли навчити мене своєї мови, казали: вона тобі не придатсья в південній Америці. Та я навчусь і сама, — райдужно посміхнулась Аніта, — я взагалі, здібна до мов. Значить, ви вже тут дістали вищу освіту?

— Розуміється.

Аніта стрільнула очима-бісиками в пару навпроти.

— А ви, вельмишановне панство? Як вас можна величати?

— Фрідріх і Генрієта.

— Чудово! Я так люблю ім'я "Генрієта", але мене чомусь назвали Анітою. Шкода, що не спітали при народженні, — пожартувала дівчина.

Іван теж глянув на сусідів і мало не знепритомнів. Поруч Фрідріха, замість Генрієти, сиділа велика кицька...

— Пане Ніцше! — вигукнув Іван. — А де ж... Сусід приклав палець до своїх уст.

— Тихше! Вона спить...

— Хто спить?

— Моя дружина.

— П'яужина?

— Так моя дружина, не ваша. Вашою буде он та, що збоку...

Цю розмову було ведено по-німецьки, і Аніта нічого не зрозуміла. Іван не звернув уваги на дивну репліку Фрідріха й запитав Аніту:

— Кого ви бачите навпроти?

— Гарну жінку з блакитними очима. Вона наче дрімає...

Іван ущільнув себе. Може, йому сниться, а може, це якийсь фокус від світлотіней, що падають через вікно, бо вже почало смеркатись. Ні, це не сон і не світлотіні. Кицька сиділа, пригорнувшись до чоловіка, ще й плямкала з-просоння губами. От, лихо!

Незабаром засвітилась у вагоні електрика. Подорожні ще трохи поговорили й почали лагодитись до спання. Іван ще раз глянув на Генрієту й переконався, що то, справді, була вона, а ніяка кицька.

Літні ночі короткі. Прокинулися всі разом. Поїзд мчав через аргентінську пампу, де паслися величезні отари рогатої худоби. Аргентіна — країна м'яса. Тут на кожних двох осіб припадає одна корова, а телят, свиней, овечок ніхто ніколи не обраховував. Рослинність (трава) пампи надзвичайно поживна. Худоба, що нею харчується, накопичує товщ, і він для різників-м'ясарів являється прикрем додатком. Адже споживачі м'яса товщу не беруть, його треба зрізати й шукати йому окремого збути. Проте товщ іде на виріб мила і також приносить певну користь м'ясним комерсантам.

Пан Фрідріх сказав:

— Хотів би я бути власником оцих памп...

— Для чого? — запитав Іван. — Невже вам подобається м'ясна комерція?

— Справа не в тому, подобається, чи ні, а в практичному наслідкові. Ви ж дивітесь: власник отих необчислених гуртів худоби навіть ніколи їх не бачить. Просто дає розпорядження своєму управителеві відокремити, чи наловити потрібну кількість голів і відправити їх на бойню, а бойня вже відчитається перед власником. Отже, жодних тобі турбот. Складай гроши в кишеню й витрачай їх, як тобі хочеться.

Іван хотів щось заперечити, але в цей час до нього схилилася з котячою звинністю Аніта й запитала:

— Хуане, чи вам не здається, що ми з вами вже колись бачилися?

— Ні, не здається...

— А пригадайте. Карнавал... Молоді мургас*) на тому карнавалі... А збоку гурт дівчат під опікою старших сеньйор... Тоді ви піднесли мені чудову квітку... А я сказала: дякую вам, кавальєро!

Іван почав пригадувати. І справді, перед його очима сплив гамірливий карнавал і ось ця гарненька, тоді ще підліток, дівчина.

— Ну, пригадали?

— Пригадав. Маєте рацію, так воно й було.

Фрідріх дивився на молоду пару з поблажливою усмішкою і раптом... розтанув у повітрі. На його місці лишилась тільки Генрієта.

— Пані Генрієто, — запитав Іван, — де подівся ваш чоловік?

— А ось він тут...

— Тут?

— Хіба ви не бачите? Придивіться краще!

І справді, поруч Генрієти, в тій самій позі сидів її Фрідріх.

"Це вже якась мара, — подумав Іван, — таж я не сліпий, і ще хвилину тому виразно бачив, що Генрієта сиділа одна".

— Давайте грati в карти! — запропонувала Аніта.

— А в яку гру? — спитав Іван.

— Ну, наприклад, у чотирьох королів. Гра полягає в тому, щоб на шість карт, які будуть у кожного з нас, набрати чотири королі.

— Гаразд! — згодився Фрідріх. — Якщо я виграю, то поцілую вас, якщо програю, ви поцілуюєте мене...

— Ні, — засміялась дівчина, — так не буде. Той, хто програє, покаже якийсь фокус — на картах, чи інакше. Згода?

Фрідріх і його дружина перезирнулись.

— Приймаю! — сказав Фрідріх.

Гра почалась. Першим програв саме він...

— Значить, хочете побачити фокус?

— Хочемо, хочемо, — відповіла за всіх Аніта. Давайте!

— Що то у вас в руці?

— Хусточка, як бачите.

— А пригляньтесь уважніше...

Аніта й Іван разом скрикнули. На дівочій длоні лежало яблуко.

— Це ви мені підклали. Але ж, як?

— Що я підклав?

— Таж яблуко...

— Яблуко? Ану, гляньте ще раз.

ДО УВАГИ БАНДУРИСТІВ

Якщо ви потребуєте чехол на бандуру, можете замовити його у нас.

Висилайте розмір бандури і 25 дол. завдатку. Повна ціна чохла 40 дол. За два тижні ви дістанете його.

Маю також тверду протекцію для струн.

Замовлення присилати на адресу:

Mr. W. MURHA

17179 Woodbine

Detroit, Mich. 48219, USA

Tel. 1-313-533-7197

*) Мургас — карнавалові вуличні музиканти (есп.).

Сангада

Чому Ви тут живете?

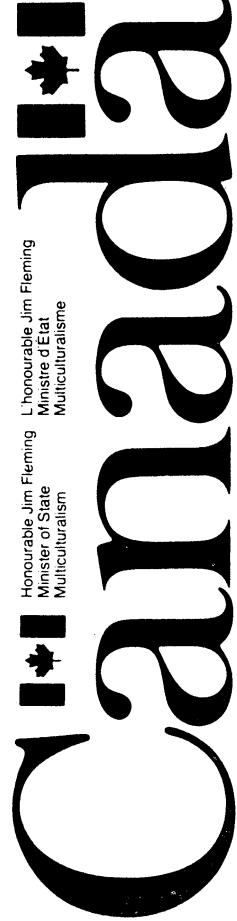
Можливо, що Ви народилися тут,
а може ні.

Але Ви живете тут, тому що
Ви або Ваші предки вибрали
Канаду, за те, що вона
пропонує кожному.

нація, яка приймає і поважає
людів всіх рас, релігій і
культур.

Ось чому ми являємося Канадцями.

Multiculturalism

Honourable Jim Fleming
Minister of State
Multiculturalism

L'honorable Jim Fleming
Ministre d'État
Multiculturalisme

Тепер і дівчина й Іван зауважили на тій же долоні чудовий камінь — самоцвіт.

— Це ізмарагд! — вигукнула дівчина. — О, я дуже добре знаю всі самоцвіти. На геологічному навіть є спеціальний розділ про коштовне каміння та де воно добувається. Пане Фрідріх, ви багата людина!

— Хочете мати цей самоцвіт собі на пам'ять?

— Ні, пане я не маю права приймати від вас такий подарунок.

— А що б ви хотіли бачити тепер на вашій долоні?

— Свою хусточку, ту, яку я тримала раніше.

— Прошу!

І знов Аніта й Іван побачили малу біленьку хусточку.

Поїзд наблизався до чергової станції. На пероні чутно було якісь тривожні крики, люди скучились в одному місці й, схилившись, дивились на землю.

— Лікаря! — зойкнула молода жінка, одна з тих, що схилилася над чимсь невидним здаля. — Може, є лікар у цьому поїзді, Бога ради, йдіть сюди!

Фрідріх, що спостерігав людей з вікна, раптом схопився й вискочив на перон.

— Що скільки? — спитав він у нервової жінки.

— О, пане докторе, поможіте! Моєму чоловікові стало погано, і він упав ось тут, на плятформі, та ще й ударився головою об цемент. Він уже не дихає й я боюся, що поки його довезуть до шпиталю, він помре.

Дивний фокусник Фрідріх поклав руку на голову лежачої людини, пару хвилин дивився на неї, і людина повільно підвелася, глянула навколо себе й сказала:

— Здається, я втратив свідомість...

— Нічого не болить? — спитав Фрідріх і уп'явся своїми прониклими очима в очі потерпілого.

— Ні, не болить, і мені навіть здається, що я ніколи так добре себе не почував, як тепер.

Тим часом дружина настирливо пхала в руку випадкового доктора гроши, благаючи його:

— Візьміть, докторе, візьміть! Ви врятували моого чоловіка, й я не знаю, як вам дякувати...

— Ні, мадам, — відповів Фрідріх, — мені гроші непотрібні, згадайте колись добрым словом.

— Хто ж ви?

— Я... Касфікіс.

— Касфікіс? Славний професор?

У цю хвилину почувся третій дзвінок, і Фрідріх швидко скочив на сходи свого вагону.

— Що там було? — спитала Генрієта.

— Нічого особливого. Звичайне зімління.

— Ти йому поміг?

— Так. Це ж дуже легко...

За пару годин поїзд прибув у Мендозу. Івана ніхто не зустрів, мабуть, вийшло якесь непорозуміння з телеграмою, і сестра її не дісталася. Треба слати нову телеграму. Що ж тепер? Подружжя Ніцше запропонувало покищо поїхати до готелю й там відпочити. Іван погодився. Погодилася і Аніта, якій теж треба було дістатись до віддален-

ної місцевості, де на неї чекала геологічна група з її університету.

Готель був розкішний, модерний. Подорожні зайняли три кімнати, домовившись після відпочинку зустрітися в ресторані й разом пообідати.

І тут Іван спостеріг у собі дивне почуття: щось його, наче ланцюгом, прикувало до Аніти... Розлучитися з нею назавжди? Не бачити її більше? Забути? Ні, це неможливо!

Подібне почуття мала й Аніта. Цей молодий інженер, елегантний і добре вихованій, зачепив у ній якусь дуже інтимну струну, і струна напружила докраю, ось-ось лопне, якщо не доторкнеться до неї цілюща рука... Чорт зна, що це! Аніта ще нікого не кохала, була байдужа до залицянь, усю свою енергію спрямовувала на осягнення наукової мудrosti... Де він узявся, цей Хуан Мартінес? Чи його післала Аніті доля?

Обід був приємний, веселий і.. дорогий. Фрідріх попередив:

— Мої панове, я вас частую. Хоч я й не власник пампи, але очевидно багатший від вас.

І він показав присутнім товстий гаманець, набитий стодоляровими банкнотами. — Вибирайте, що вам до смаку.

Фрідріх багато їздив по світі й розповідав надзвичайно цікаві історії, бачені й пережиті оссбисто. Іван сказав:

— Пане Фрідріх, чому ви не запишете цього всього? Така книжка мала б неабиякий успіх у читачів, особливо в молоді.

— Я не письменник і не журналіст, — відповів Фрідріх. — Взагалі, не вмію писати.

“Хто ж ви” — хотілося запитати Іванові, але він подумав, що це буде нетактовно і промовчав. Тим часом обід добігав до кінця, лишався тільки десерт, і тут Фрідріх Ніцше, носій відомого на весь світ прізвища, здивував, просто приголомшив Івана й Аніту. На його знак, кельнер вкотив возика з кількома пляшками холодного шампанського і поставив пляшки на стіл.

— Отже, мої молоді друзі, — сказав він, звертаючись до Івана й Аніти, — незабаром ми розлучимось, а тому я хотів би бути присутнім на ваших заручинах. Не суперечите?

Іванові й Аніті перехопило віддих.

— Заручини? Які заручини?

— А хіба ви проти? Хіба це йде врозріз із вашим спільним бажанням? Весілля ви справите пізніше, я не знаю, де, а покищо ось вам мій подарунок на щастя, при чому без ніяких фокусів...

В оксамитовому футлярчику, який раптом опинився в руці Фрідріха, переливчастим зеленим сяйвом вигравав той самий самоцвіт, що його бачили в поїзді.

— За цей камінець ви придбаєте собі шлюбні обручки...

**ПЛЯНУЙТЕ в 30-річчя ОДУМ-у бути
на зустрічі ОДУМ-у на оселі
“Україна” в Канаді.**

ЗВЕРНЕННЯ

— Пане Фрідріх, — вигукнула Аніта, — таж тут не на дві обручки, а принаймні на шість. Фрідріх посміхнувся.

— П'ємо за ваше здоров'я, молоді друзі, і за те, щоб нам колись пощастило знову зустрітись. Іван не витримав, запитав:

— Пане, скажіть же нам, хто ви такий?

— Я ілюзіоніст. Усі мої "фокуси" — наслідок уроєння мною, що людина має бачити те, що я хочу... У вашій руці, панно Аніто, не було ані яблука, ані самоцвіта, але ж ви їх бачили, бо так бажав я.

— А випадок із хворим у дорозі теж наслідок вашого уроєння? — спітала Аніта.

— Ні, там була справа інша. Там не було ніякої ілюзії, себто, людина впала, загубила свідомість, становище її було критичне, я б сказав, небезпечне для неї, бо коли б не нагодився я, то навряд би її врятували. Але ж я не тільки ілюзіоніст, я професор психіяtry й лікар-гіпнотизер. З цієї галузі я читав лекції в різних університетах Південної Америки. І ще одно. Я ніякий Ніцше, і не Фрідріх, а Рудольф Касфікіс, а це моя дружина й асистентка Есмеральда Касфікіс. Вона теж уміє робити різні "фокуси", а при нагоді лікує нервові хвороби. Про всякий випадок: якщо б ви колись потребували нашої допомоги, напишіть свою адресу, а на конверті зазначте Головний поштamt, Рудольф Касфікіс, до вимоги. І я, якщо нікуди не виїду, того ж дня буду у вас.

Прощалися тепло, як добре й давні знайомі. Спускаючись по сходах у вестибюль готелю, де чекали на Івана щойно прибулі сестра й її чоловік — виноторговець, Іван на хвилинку затримав Касфікіса й спітав його:

— Професоре, скажіть по-правді, як ви дізналися про наше з Анітою спільне бажання з'єднати своє життя? Пригадую, що ви у вагоні сказали: ваша дружина сидить збоку...

— Я багато чого знаю, — ухильно відповів Касфікіс, — знаю також, що вам ніколи не доведеться пошкодувати за своїм вибором.

Сестра й зять Івана були здивовані, коли він представив їм свою наречену.

— А чому ж ти і словом не згадав, що їдеш не сам?

— Бо тоді я, справді, був сам, а наречену знайшов у дорозі...

"Чудні тепер люди, — подумала сестра, — навіть рідного брата не розумієш".

А проте була дуже рада, що брат нарешті після довгих років самітнього життя, вибрав собі пару. Щиро зраділа й тому, що Іван вирішив справити своє весілля в неї, запросивши всю дієтичленну геологічну групу Аніти, яка працювала недалеко, в старовинних ущелинах провінції.

СКІЛЬКИ Ви прикладали старань, щоб
ОДУМ у Вашому місті був
активнішим?

Кожного року в літню пору, різні українські організації, а зокрема, молодечі такі як: СУМ, Пласт та ОДУМ влаштовують по своїх оселях літні табори для молоді. Ці табори мають подвійний характер, як виховний, так і відпочинковий, та охоплюють різні ділянки виховання, а саме: українську історію, літературу, мову, культуру, політичне мислення, мистецтво, спорт тощо. Крім різномірного знання ці табори дають молодій особі нагоду познайомитись із своїми ровесниками-українцями та відпочити серед чудової природи. Немає більш відповідного та корисного способу, як перебути літні вакації на таборах українських молодечих організацій.

Тому Конференція Центральних Українських Молодечих і Студентських Організацій при УККА закликає усіх батьків вписувати своїх дітей на цьогорічні табори. За докладними інформаціями просимо звертатися на такі телефони:

Крайова Управа СУМ — (212) GR 7-3084
Крайова Пластова Старшина — (212) GR 5-6960
Крайова Рада ОДУМ — (609) 771-9535

Можна також зголосуватися до місцевих осередків, станиць чи відділів цих же організацій. Треба пам'ятати, що відповідне виховання ваших дітей залежить від ваших зусиль та що українські молодечі організації завжди готові допомогти вам в цьому ділі.

**Конференція Центральних Українських
Молодечих і Студентських Організацій**

ARMADALE MEAT PRODUCTS LTD.

**НАЙКРАЩІ М'ЯСНІ ВИРОБИ
В ТОРОНТО Й ОКОЛИЦІ**

Крамниця при вул. Блюр коло Джейн

Власник ІВАН ЛЕХНОВСЬКИЙ

**2404 Bloor St. West
Toronto, Ontario M6S 1P9**

Tel.: (416) 767-3424

Дмитро КОРБУТЯК

ФРАНКО І МОЛОДЬ

(Закінчення)

Дуже велику ролю відіграв Франко в житті молодих письменників. Всі, хто пробував пера, зверталися до Франка як до найкращого авторитету, як до оракулу, від якого залежатиме: бути письменником чи не бути. "До Вас удаєся, щоб загріли або розчарували", писав молодий талановитий, передчасно померлий поет Олександр Козловський, посилаючи Франкові свої спроби¹¹).

"До Вас удаєся як до рідного батька. Ви перші додали мені захочоти до постійної праці, до життя, до віри в гуманість", писав Франкові учень п'ятої кляси Перемишльської гімназії Микола Венгжин¹², пересилаючи свої перші літературні спроби.

Письменників-початківців запрошуval Франко до себе, провадив з ними розмови на літературні теми, розкривав перед ними секрети поетичної творчості. Молодий Маковей у своєму щоденнику під датою 31 грудня 1886 р. так передає свої враження з відвідин Франка: "З ним то й не жаль (поговорити, Д. К.), щось мудрого почуеш, научишся, — о, я би балакав цілими днями з такими людьми, що хоч мудрі і значіння мають..., а так поговорять з таким як я, зовсім по-широму. А трохи нижче: "Багато учитъ така розмова"¹³).

Франко вмів, як ніхто інший, відкривати і вирошувати літературні таланти. Особливо багато зробив він у цьому напрямі, працюючи в редакції "Зорі", "Життя і Слова" і "Літературно-Наукового Вістника і Слова" і "Літературно-стування з молодими авторами, щоб давати їм поради чи шліфувати їх писання, коли бачив у них проблиски таланту. Не один рукопис молодого автора вийшов з-під руки Франка як мистецький твір. На автора це мало корисний вплив, заохочувало його до праці над собою. При тому Франко ставив до письменників великі вимоги і суворо, хоч і справедливо, оцінював їх твори.

Франко виховав цілу плеяду молодих українських письменників обабіч Збруча. Не один із наших письменників міг повторити за поетом Василем Пачовським: "Франко увів мене в літературу"¹⁴).

Велике значення в житті галицької молоді були мандрівки, які започаткував Франко. Ще як гімназист, він під час вакацій мандрував вздовж Підгір'я, захоплювавсь красою природи, пізнавав життя народу, збирав етнографічні матеріали. Знаючи скільки користі дають такі мандрівки, Франко заохочував до них молодь.

Першу організовану, але невеличку мандрівку зробили члени редакційної колегії "Друга" в 1876 році. В 80-ті роки мандрівки молоді з ініціативи Франка відбувались щороку в різні закутини Галичини й Закарпаття. Велика організована студентська мандрівка відбулась влітку 1884 року.

Франко був душою мандрівки й описав її віршованим способом, попередивши опис поетичним закликом "В дорогу" (Сонце по небі колус...), що заохочував молодь до подібних мандрівок. Цей гарний вірш, повний юнацького запалу, байдарості, сонця і простору, став пізніше гімном нашої пластової молоді. Мандрівкою керував спеціальний комітет, який, за словами Франка, "уложив плян мандрівки, починаючи від Дрогобича, через гірські місцевості Урич, Корчин і Бубнище, підгірські міста Болехів, Калуш, Станиславів, Коломию і Вижницю до Устерька. В згаданих містах мали відбутися музично-декламаційні вечірки з танками, які, крім товариської забави, мали метою знайомити молодіж із ріжними кругами руської провінціональної інтелігенції, так як сама мандрівка мала метою познайомити учасників із досить значною частиною нашого краю, його мальовничими місцевостями та його населенням"¹⁵).

Під час тієї мандрівки відбулось в Коломиї велике студентське віче. Франко брав участь у дискусіях і підкреслював потребу студентського журналу, якого тоді не було ("Друг", як згадано вище, перестав виходити після арешту Франка). Франко описав це віче віром у щоденнику мандрівки.

Студентські мандрівки мали велике значення не лише для молоді, але й для культурно-освітнього і політичного життя Галичини. Учасники мандрівки несли між народ нові книжки і журнали, кидали нові думки, будили народ до свідомого життя. В домах провінціональної інтелігенції, де гостювали учасники мандрівки, провадились палкі дискусії на актуальні теми, зокрема про еманципацію жінок. Франко брав живу участь у тих дискусіях і захищав рівноправність жінок з чоловіками. Під його впливом розгортається в Галичині еманципаційний рух серед молодих жінок, вони починають цікавитись культурно-освітніми, політичними й економічними справами,

¹¹) Передмова Франка до збірки поезій Козловського "Мірти й кипариси", літ.-наукова бібліотека Української Видавничої Спілки, Львів 1905.

¹²) Пізніше відомий як Микола Угрин-Безгрішний.

¹³) До війни щоденник зберігався в рукописному відділі НТШ.

¹⁴) Спомин "Три перші мої зустрічі з Іваном Франком за студентських часів. Рукопис в музеї Івана Франка у Львові в 1940 році.

¹⁵) Українсько-руська студентська мандрівка літом 1884, передмова, збірка "Давнє й нове", 1911, стор. 226.

ставлять перші кроки на літературному полі. Наталія Кобринська та інші тогочасні діячки жіночого руху були, так би сказати, духовні діти Франка.

Поетична творчість Франка була великою мірою; пов'язана з його суспільно-політичною діяльністю. Тому, захоплюючись поетичною творчістю Франка, молодь поділяла також його політичні погляди. І коли в 1890 році з ініціативи Франка і Павлика була основана Радикальна Партія, до неї пристала значна частина галицької молоді. Радикальні видання, в яких брав участь Франко, були загально поширені серед молоді, яка, як свідчить Василь Сімович, "політичні явища... оцінювали крізь призму "Життя і Слова", що находилось в кожній нелегальній середньошкільній громаді"¹⁶).

Гімназійна влада і батьки забороняли молоді утримувати зв'язки з Франком, який в їх уяві був небезпечний чоловік. Через зв'язки з Франком молодь мала інколи й неприємності, були навіть випадки, що "франківці" викидали із школи. Поет Петро Карманський розказує такий епізод: "Якийсь недотепа поширив у містечку (Чесанові, Д. К.) вістку, буцім то я утримую зв'язки з Ivanом Франком, а Франко — радикал, атеїст, трохи не люципер... I пішла нагінка на мене: навіть найближчі мої родичі почали обминати мене як прокаженого"¹⁷).

Але це ще більше зближувало молодь до Франка. "Франко зростав в очах гімназистів як мученик, якого всі переслідують, і влада, і чужі, і свої, а тимчасом він бореться на всі боки за правду, за наше краще майбутнє, тяжкою працею пробивається крізь життя і працює, працює, працює"¹⁸.

Молодь 90-их років відіграла в житті Франка велику роль. Вона вже не тільки співчуває йому, вона активно підтримує його всюди, вшановує його працю. Під час виборчих кампаній (Франко кандидував до галицького Сойму і віденського парламенту), коли проти нього змовились усі силы, молодь палко підтримувала його кандидатуру і агітувала за нього. Глибоко обурювалась молодь, коли Франка не допущено на катедру української літератури у Львівському університеті (1895), бо розуміла краще ніж "батьки народу", яка це втрата для неї, для української літератури й науки.

Але найтяжчим, здається, для Франка за все життя був рік 1897. Його стаття про Міцкевича в віденській газеті *Die Zeit* спричинила повний розрив з поляками. Крім того, тоді ж з'явилися його "Образкі галицькі" з відомою сповіддю поета. Ця сповідь наростила великого шуму, на Франка посыпались нові напади, йому давали лекцію патріотизму. Але, як свідчить проф. Сімович, "молодь віднеслася до Франкової передмови... спокійно. Всі були в тому переконанні, що Франко пише так, як відчуває, що в його словах глибока правда, що обурюватись нема чого"¹⁹). Молодь не повірила противникам Франка, що він не є патріотом: вона знала, що його патріотизм — не "празнична одежина", не "кусень сала", а "гарячка невздержима", "кривава в серці рана".

КОНКУРС

Щоб заохотити одумівську молодь писати до свого журнала оповідання, статті, поезію, проголошуємо конкурс на найкраще написані твори українською мовою. З цією метою, в 30-ліття ОДУМ-у п. Федір Бойко дарував такі нагороди:

ПЕРША	— 400 дол.
ДРУГА	— 300 дол.
ТРЕТЬЯ	— 200 дол.
ЧЕТВЕРТА	— 100 дол.

Жюрі робитиме рішення про належний мистецький рівень і загальну вартість поданих на конкурс творів.

Твори мають бути надіслані на адресу журнала "Молода Україна" до 31 грудня 1980 року.

Центральний Комітет ОДУМ-у

В той час Франко уже користувався серед молоді таким авторитетом, що його не могла підірвати ніяка людська злоба. Молодь бачила в ньому свого великого приятеля, учителя, провідника. "Франко жив з молоддю, писав Осип Маковей, і мав їй що дати із своїх широких відомостей та із свого запалу до праці"²⁰).

В 1897 році, після розриву з поляками і нового конфлікту з народовцями, Франко опинився без усякого заробітку, а до того ще захворів на очі. Тоді молодь приходить йому з допомогою. "Академічна Громада" з ініціативи Володимира Гнатюка видає Франкову збірку поезій "Мій ізмрагд" і виплачує поетові гонорар в сумі 200 корон.

Одночасно в колах молоді виникає думка створити фонд допомоги українським письменникам та, "як демонстрація проти старших інтелігентів, що хотіли елімінувати Франка, як колись, з-поміж української суспільності"²¹), відсвяткувати величаво 25-літній ювілей літературної діяльності Франка. Для цієї мети утворився з представників студентських організацій "Академічна Громада",

¹⁶⁾ "Франко й українська молодь Галичини й Буковини 90-их років XIX ст.", "Назустріч", 1936, ч. II.

¹⁷⁾ Недруковані додатки до "Української богеми", Музей Франка у Львові, 1940 р.

¹⁸⁾ Василь Сімович, цитована вище стаття в газеті "Назустріч".

¹⁹⁾ Цитована вище стаття в "Назустріч".

²⁰⁾ "Ювілей 25-літньої літературної діяльності Франка", ЛНВ, 1898.

ВАМ МОЖУТЬ ДОПОМОГТИ ПЛАТИТИ ЗА ОГІП

Якщо ви мешкаєте в Онтаріо 12 місяців або довше, вам можуть допомогти платити за Онтарійський План Обезпечення Здоров'я:

- Якщо ви є неодружений (-а) і ваш прибуток, що підлягає оподаткуванню менший ніж 4,000 доларів, або загальний прибуток менший ніж 5,000 доларів.
- Якщо ви тимчасово не можете платити за ОГІП тому, що без праці, через хворобу, ушкодження чи фінансові труднощі.

АБО ВЗАГАЛІ ЗВІЛЬНЯТЬ ВАС ВІД ОПЛАТИ ЗА ОГІП

- Якщо ви чи ваша дружина маєте 65 років або більше і живете в Онтаріо не менше 12 місяців, ви можете подати аплікацію на безоплатну лікарську і шпитальну обслуги.

По ближчі інформації зверніться до місцевого ОГІП бюро (дивіться в телефонній книжці під Ontario Health Insurance Plan).

Ontario

Ministry of   Dennis R. Timbrell
Health   Minister

"Січ" і "Студентський Союз" ювілейний комітет, головою якого обрано Володимира Гнатюка. Комітет зайнявся збиранням грошей на літературний фонд письменників і підготовкою ювілейного свята.

На ювілейний дар для Франка молодь зібрала 1.400 корон, НТШ додало до цього 600 корон, і на ювілейному святі передано Франкові незвичайний на галицькі відносини ювілейний дар 2.000 корон. На прохання комітету митець Іван Труш намалював чудовий портрет Франка, який під час концерту висів на сцені, а потім став власністю НТШ. Із запланованих ювілейних видань опубліковано "Привіт Іванові Франкові", бібліографію творів Франка, яку приготував Павлик, і збірку музичних композицій до слів Франка п. н. "Зів'ялі листки". Мали вийти також обширна біографія Франка пера Агатангела Кримського і трилогія Франка "Єзуїт", однак з незалежних від комітету причин не з'явилися.

Ювілейний концерт відбувся 30 жовтня 1898 р., напередодні святкувань столітніх роковин українського літературного відродження. Франко одержав багато привітань, зокрема від молоді. Студентські громади у Відні, Krakow, Чернівцях, Пшібрамі і Львові та гімназійна молодь Станиславова, Перемишля, Тернополя, Коломиї, Дрогобича, Золочева сердечно вітали Франка з народи ювілею. Ці привіти молоді, як також прості, щирі слова селян, найбільше зворушили Франка. Станиславівська молодь, наприклад, підкреслюючи героїзм і прямолінійність Франка, писала: "Своєю невисипутою працею Ви, можна сказати, виховали собі покоління, що чолом б'є перед Вами, вважає Вас своїм батьком, провідником, учителем". Дуже гарну, обширну промову виголосив представник студентської молоді Гриць Гарматій, що порівнював значення Франка із значенням Шевченка.

Ювілей 1898 року був, мабуть, найкращою хвилиною в житті Франка, він проламав лід, що стояв між поетом і галицькою суспільністю. Обидві сторони йдуть на взаємні компроміси, лінія поділу помалу затирається. Палкий темперамент і радикалізм поета згладжуються, а галицька суспільність, яка під впливом Франка зробила значний крок вперед у своєму світогляді, приходить до висновку, що Франкові думки не такі вже "сретичні", і що він своєю працею поклав для народу велетенські заслуги. Застереження до Франка дедалі зникають, йому признають місце, на яке він заслужив. І саме в цьому була велика заслуга молоді 90-их років.

Деякий час після ювілею Франко відходить від активної політичної діяльності і присвячує ввесь час літературній і науковій праці. Але політичними явищами не перестає цікавитись. Велике враження на поета зробили події напередодні революції в Росії 1905 року. Як справжній собор-

ник, він старається звернути увагу молоді на події в Росії і з цією метою оголошує в ЛНВ свій знаменитий "Отвертий лист до галицької української молоді"²²). В ньому він повідомляє молодь про "велике й радісне", що "Схід Європи, а в тім комплексі також наша Україна, переживає тепер весняну добу, коли невимовне горе, вдіяне дотеперішнім режимом, порушило найширші верстви і найглибші інстинкти людської душі до боротьби, якої результатом мусить бути повний рестрій зразу державного, а далі й громадського, соціального порядку Росії, а в тім комплексі й України". Франко закликає галицьку молодь прийти з допомогою Східній Україні, коли, з поваленням абсолютизму, почнеться в її житті нова доба. "Цим ми зможемо віддячитись російській Україні за все те духове й матеріальне добро, яке вона досі давала нам", — зазначає він.

Ми мусимо навчитися чути себе українцями — не галицькими, не буковинськими, а українськими — без офіційних кордонів" — повчає Франко молодь.

Чим же галицька молодь може допомогти східним українцям? — запитує Франко і ту же відповідає: Є у галичан такі позитивні прикмети як практичний смисл (більше конкретних фактів ніж теорій), виробленість у громадському житті, в організаціях, парламентаризм, досвід і традиція довголітньої боротьби за національні права, знання європейських мов, і цим галицька молодь могла б багато помогти своїм східним братам. Але мають галичани також багато хиб: це відсутність теоретичних знань, ширшого світогляду, свободідних товариських форм і живої критичної праці, це, нарешті, масова інерція, безхарактерність, індеферентизм, моральна грубошкірість і т. п. Франко закликає молодь звільнитись від цих хиб і закінчує свого листа такими словами: "Нам прийдеться змобілізувати всі свої сили, щоб задоволити потреби тої хвилини. Та покищо вона не надійшла, до праці, молоді приятелі, до інтенсивної, невисипутої праці над собою самими. Здобуйте знання теоретичне і практичне, гартуйте свою волю, виробляйте себе на поважних, свідомих і статочних мужів, повних любові до свого народу і здібних виявити ту любов не потоками шумних фраз, а невтомною, тихою працею".

В 1913 і 1914 роках уся Україна відзначала 40-ліття літературної діяльності Франка. Українська молодь перша відгукувалась на цей ювілей і взяла визначну участь у ювілейних святкуваннях. В органі Укрінського Студентського Союзу "Шляхи" читаємо: "...товариши праці (Франка, Д. К.) ...одні в могилі, а другі знесилені важкого віку доживають. Батьки народу за буденними заняттями, за щоденникою і дрібничковістю призабули на нього... Серед таких обставин остається тільки молоді взяти на себе святкування ювілею Івана Франка"²³.

ЧИ ВАШ син або доњка є в рядах ОДУМ-у? Якщо ні, то чому ні?

²¹⁾ Володимир Гнатюк: "НТШ у Львові (1873-1923)". ЛНВ 1925, кн. 2, ст. 177.

²²⁾ ЛНВ, 1905, том XXX, кн. 4.

Український Студентський Союз доручив усім своїм секціям, усім студентам взяти участь в ювілейних святкуваннях. "Академії, концерти, вистави, реферати по містах і селах нехай рознесуть по всій австрійській Україні ім'я Франка, а студентський конгрес у Львові нехай буде величавим, гідним ювілята, завершенням цього свята цілої України²³⁾.

В перші дні липня 1913 року відбувся у Львові великий всестудентський конгрес, на якому, в зв'язку із 40-літнім ювілеєм Франка, прочитано серед іншого доповідь "Українська молодь за останніх 40 років". Франко був на конгресі і брав участь у дискусіях студентів. У рамках конгресу влаштовано величавий концерт на честь ювілята з участю найкращих музичальних і декламаторських талантів.

В той час Франко об'їздив Галичину, читаючи свого "Мойсея". Хворий, знеможений поет від-

бував свою останню, тріумфальну подорож по Галичині. Молодь палко вітала всюди великого поета і піклувалась про нього в дорозі. А він з гордістю споглядав на ті живі, свідомі сили галицького українства, які виросли за його життя і при його чималій допомозі. Він уже не тривожив душі майбутністю свого народу, він вірив, що його народ "засяде у народів вольнім колі". Це і сталося, хоч і на короткий час, незабаром після смерті Франка в 1916 році.

Для нашої молоді Франко це приклад подиву-гідної працьовитості і розвиненого в найвищий мірі почуття обов'язку. А для наших поетів, письменників, учених, мистців Франко — чудовий приклад, як жити і працювати з молоддю, як її вчити й виховувати, як з'єднувати її для своїх ідей і жити в ній.

²³⁾ "Шляхи", ч. 3-5, 1913.

ПЕРЕДАЧА ОДУМ-У ЧІКАГО ПРО УКРАЇНСЬКІ ГРОШІ

Починаючи з 1965 року філія ОДУМ-у Чікаго має раз у місяць свої радіопередачі. Передачі ОДУМ-у Чікаго присвячуються українським поетам, письменникам, композиторам, історикам та іншим визначним особам чи подіям України, імпрезам та праці ОДУМ-у. Дикторами цих передач майже кожного разу є інші особи. Передача в квітні 1980 року була присвячена українським банкнотам. Її провела Ліда Шкребець.

Український Технічно-Господарський Інститут в Німеччині видав кілька років тому книгу під назвою "Гроші української держави". Авторами цієї праці є професор Борис Мартос, колишній міністер фінансів Української Народної Республіки та професор Яків Зозуля. Книга про українські гроші старанно опрацьована та дбайливо вигдана на добром папері. Книга про гроші української держави від 1917-го до 1920-го року поділена на п'ять частин. У вступному слові професор Ростислав Єндик подає історію українських грошей від найдавніших часів, від періоду князів Київської Русі Володимира Великого, Ярослава Мудрого та Святополка, аж до найновіших часів. Другу частину книги становить розділ Бориса Мартоса, в якій він докладно розповідає про розвиток української валюти від часу проголошення Третього Універсалу, років Української Народної Республіки, Гетьманату та періоду Директорії.

У грудні 1917-го року міністер фінансів і промисловости України, професор Михайло Барановський запропонував випустити українські гроші по сто карбованців. Український карбованець визначав свою вартість не запасом золота, якого не було в молодої держави, але на державний авторитет і державне майно і багатство України.

По приході до влади Директорії в Україні встановлено гривню та карбованець — грошима України, які позбавляли права циркуляції грошей

російських, німецьких, австро-угорських та румунських.

Третя частина книги містить передрук законів про випуск державних кредитових білетів Української Народної Республіки, закон про грошову одиницю, карбування монет та друк державних кредитових білетів.

Четверта частина книги містить зміст обидвох вище згаданих частин книги німецькою та англійською мовами.

Найбільш імпозантною частиною книги "Гроші української держави" є п'ята частина, а саме альбомом українських грошей. В альбомі на сорок чотирьох сторінках показано вісім кольорових і тридцять некольорових українських грошових знаків. Кожна кольорова відбитка грошей є дуже добра і ледве чи відрізняється від дійсних кольорів оригіналу. Під деякими репродукціями подані назви грошей, як їх називав народ, а саме: "Горпинка", "яєшня", "раки", "лопатки", "птичка", "аерoplani", "фейгeli" та ін.

Останні сторінки книги містять відбитки поштових значків, що були в ужитку в українській державі від 1917-го до 1920-го року. Вони вживались замість дрібних монет, яких в той час український уряд не мав. Під кожною репродукцією банкноти подано, хто був художником, мистцем чи графіком українських грошей. А ними були Юрій Нарбут, Василь Кричевський, Іван Мозалевський, Романовський, Середа, Красновський, Золотов та інші. Найкращі проекти українських грошей належать мистцю Юрію Нарбуту.

**ПОШИРЮЙТЕ ідеї ОДУМ-у –
принципи демократії!**

"Хитрі Лисички"

ЧАСТИНА ГУРТКІВ
НА ВИХОВНО-ВІДПОЧИНКО-
ВІМ ТАБОРІ ІМ. С. ПЕТЛЮРИ
НА ОСЕЛІ "УКРАЇНА"
В ЛИПНІ 1979 Р.

"Білі Вовки"

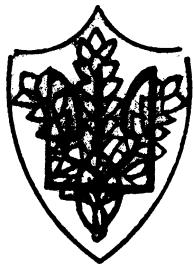
"Золоті Орли"

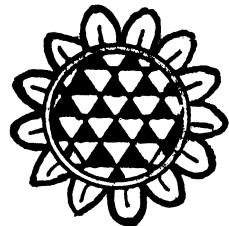
"Чорні Вовки"

"Червона Калина"

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

ПЕРШИЙ ГОДИННИК

Ми звикли до годинника. І нам не віриться, що був час, коли люди не знали його. А такий час був. Наші предки розпізнавали тільки ніч, ранок, день і вечір. Потім час вимірювали довжиною тіні. Подовжилась тінь людини на три ступні — незабаром вечір. Ти маєш прийти в гості "у чотири ступні" — чекай, бо ще рано. Незабаром люди помітили, що цей спосіб не зручний: взимку тінь швидко довшає, ніж улітку, та й ступні у людей неоднакові. Таке обчислення часу призводило до багатьох непорозумінь.

Знайшлися винахідники. На рівному відкритому для сонця майданчику вони вкопали палицю, обвели колом і стали уважно спостерігати за рухом тіні від неї. Так почалася історія годинника.

Отже, першими були сонячні годинники. В стародавньому Вавілоні на вершині найбільшої піраміди поставили глиняний стовп. Рівний майданчик розкрасили лініями. Коли тінь від стовпа наближалася до однієї з ліній, жрець проголошував: "Знайте, вільні і раби, все населення царства, волею бога минула ще одна година, п'ята година від сходу сонця!"

За переказами, перший механічний годинник з'явився 996 року в давньому німецькому місті Магдебурзі. До нашого часу зберігся годинник на башті. Вестмінстерського абатства в Лондоні. Ще в тринадцятому столітті він показував час жителям цього міста, показує й нині.

На початку шістнадцятого століття нюрнберзький винахідник Петер Генлейн змайстрував кишеневого годинника. Через півстоліття винайшли хвилинну стрілку, а ще через двісті років — секунду.

Борис Друзь

ДОЩОВА ПІСЕНЬКА

Тихим полем, сонним полем,
Під широким парасолем,
У новеньких чобітках,
В рукавичках на руках,
У барвистому плащі
Погуляти йдуть дощі.
Економлячи краплини,
Йдуть гуляти не щоднини,
А як вийдуть погулять —
Нум краплини рахувать.
Старший дощик цифри знає,
Тож, як полем йде-гуляє,
"Крапля — раз і крапля — два"
Промовляє він слова.
"Крапля — три, чотири, п'ять" —
Добре вміти рахувать.
Менший дощ лічить не вміє.
Та, гуляючи, радіє...
"Онде крапля гарна, чиста,
Онде крапля, як намисто.
Так і міниться, блищить,
Діамантами ряхтить".
Отже, кожний із дощів
Рахувати інакше вмів.

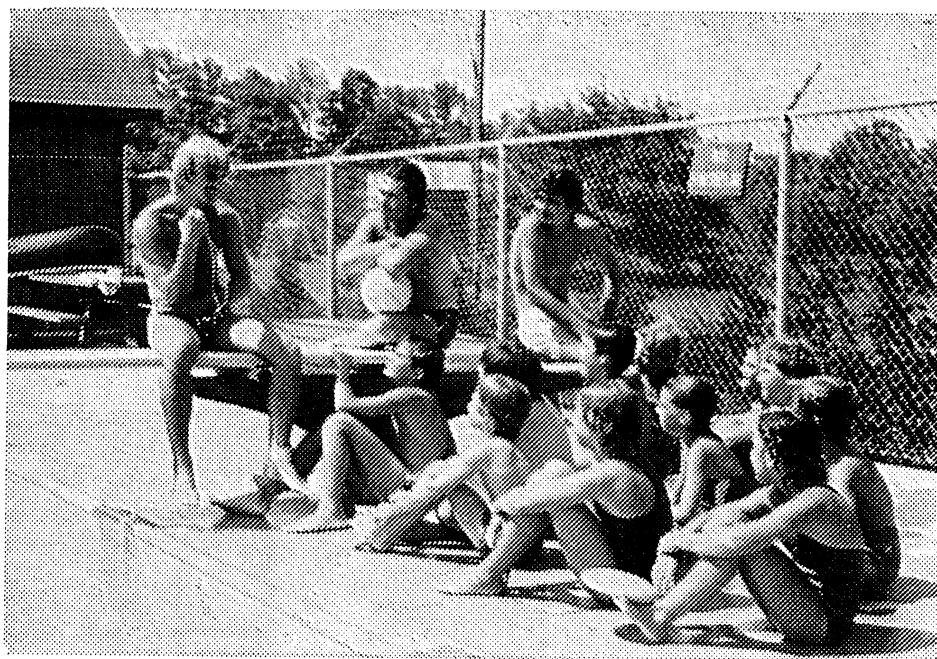
Оксана Забужко

Як роблять сітку рибаки

— Як роблять сітку рибаки?
— А дуже просто, бач, руками:
Беруть маленькі дірочки
І їх обв'язують нитками.

Г. Бойко

Інструктор від плавання
Юрій Павлюк
говорить до юних одумівців
та їх виховників на вихово-
відпочинковім таборі
ім. С. Петлюри.

Оселя "Україна", липень 1979

ЯК СЮРЧАТЬ КОНИКИ

В. Радзимовський

Добре влітку на лузі. Милується око шовковим килимом трав, барвистими квітами. У духм'яному повітрі пурхають барвисті метелики, кружляють комашки. Тихо навколо. Але вслушайся, і ти почуєш справжній концерт: то на всі лади сюрчать у траві коники. Як же вони сюрчать?

Давай підійдемо он до того коника, що сидить на високій стеблинці. Обережно підійдемо, щоб не сполохати його.

Бачиш, який він зелений. Цей колір допомагає йому краще ховатися в траві. А вуса які в нього довгі, аж на спину закинув! Та найцікавіше в коника — довгі високі ніжки, — легко на таких стрибати!

Якщо в тебе є терпіння, зачекаймо, поки він засюрчить. А засюрчить — обов'язково затріпотить крильцями. Затріпотить, стане терти крильце об крильце, і вони зазвучать — засюрчать.

Є в коників родичі — кобилки, на вигляд їх навіть важко відрізнити від коників. Але сюрчать вони трошки інакше: трутъ свої довгі ніжки об крильце. І теж чутно сюрчання.

Тепер ти зрозумів, чому коників не можна називати співаками? Зате вони справжні музики!

В. Радзимовський

ЧИ даєте Ви нагоду своїм дітям
брати участь у праці ОДУМ-у?

УСМІХНІМОСЬ

Коротка розмова

- Скільки у вашій клясі відмінників?
- Без мене — четверо.
- А чому без тебе?
- Я ж не відмінник.

Канікул не буде

- Ти чого плачеш? — питає перехожий дівчинку.
- У мене канікул не буде...
- Чому?
- Бо я ще не ходжу в школу.

ЗАГАДКОВІ ПИТАННЯ

1. Чи можна із слова ДОЛЯ, не міняючи звуків, зробити дві співацькі ноти?
2. Чи можна з КОЗИ зробити козака?
3. Що гора має, долина має, а горб того не має?
4. Як з озера можна в одну мить зробити ніщо?
5. З назви якої пори року, змінивши один перший звук, можна здобути назву річки, що тече в північній частині лівобережної України?

Відповіді будуть надруковані в наступному числі "Молодої України".

"Пошануйте гостя (чужинця), звідки б він не прийшов, чи він простий, чи визначний..., бо вони в своїх мандрівках понесуть про людину (українську) по всіх землях добру, або зло славу".

Князь Володимир МОНОМАХ
XII століття

РОЗКЛАД ОДУМІВСЬКИХ ТАБОРІВ – ЛІТО 1980

КАНАДА — Схід
Оселя ОДУМ-у "Україна", Лондон, Онт.

від 7-го до 19-го липня

СПОРТОВИЙ ТАБІР ОДУМ-У

За інформаціями просимо звертатись до:
ODUM c/o V. Pedenko, 18 Henderson Ave.
Thornhill, Ontario L3T 2C0 (416) 889-0640

від 19-го липня до 2-го серпня

ВІДПОЧИНКОВО-ВИХОВНИЙ ТАБІР
ЮНОГО ОДУМ-У

За інформаціями просимо звертатись до:
ODUM c/o I. Danylchenko, 827 Indian Rd.
Mississauga, Ontario, L5H 1R4 (416) 274-2249

від 27-го липня до 10-го серпня

ТАБІР ТАНЦІВ

За інформаціями просимо звертатись до:
ODUM c/o M. Baldeckyj, 88 Waterford Dr.
Weston, Ontario M9R 2N6, (416) 249-2827.

від 3-го до 16-го серпня

ТАБІР КУРСУ ГРИ НА БАНДУРІ

Курс є під патронатом Капелі Бандуристів
ім. Т. Шевченка. Керівник курсу — Петро
Китастий.

За інформаціями звертатися до:

ODUM c/o O. Metulynska,
42 Bunting Road
St. Catharines, Ont. L2P 1Z3, (416) 688-6315

від 16-го до 29-го серпня

14-ИЙ ТАБІР ВИХОВНИКІВ

На табір приймається лише членів Юного
ОДУМ-у у віці 15-18 років за рекоменда-
цією старших виховників та управ філій
ОДУМ-у.

та

ТАБІР ДРУГОЇ ОДУМІВСЬКОЇ ПРОБИ

Всі апліканти до Табору Другої Одумівської
Проби мусять мати ступінь Старшого Ви-
ховника Кандидата або Учасника та належать
до Коша Старших Виховників ОДУМ-у
своєї країни. За детальними інформаціями
та аплікаціями до повище зазначених двох
таборів просимо звертатись до 1-го серпня
на адресу Команди Виховників ОДУМ-у:

ODUM COUNSELLOR'S CAMP
c/o Ivan Pawlenko, 27 Ventnor Drive,
Edison, N. J. 08817, (201) 548-7903

США — Схід
Оселя ОДУМ-у "Київ" — Аккорд, Н. Й.

від 12-го липня до 2-го серпня

ВІДПОЧИНКОВО-ВИХОВНИЙ ТАБІР
ЮНОГО ОДУМ-У

За інформаціями просимо звертатись до:
ODUM c/o E. Kalman, 376 Green Lane,
Ewing, N. J. 08638, (609) 771-9535

від 2-го до 16-го серпня

8-ИЙ КУРС ГРИ НА БАНДУРІ під патро-
натом Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка.
За інформаціями просимо звертатись до:

ODUM c/o P. Hursky, 50 Johns Rd.
Cheltenham, Pa. 19012, (215) 635-1522

США — Захід
Сіблей Стейт Парк, Міннеаполіс, Мінн.

від 3-го до 16-го серпня

ВІДПОЧИНКОВО ВИХОВНИЙ ТАБІР
ЮНОГО ОДУМ-У

За інформаціями просимо звертатись до:
ODUM c/o Mrs. D. Lysyj, 4004 Roanoke Circle,
Minneapolis, Minn. 55422 (612) 377-4031

**ДОПОМОЖІТЬ нам зробити ОДУМ
ще більш корисним українській
громаді!**

R. CHOLKAN & CO. Ltd.

2190-B Bloor St. W. — Toronto, Ont.

INSURANCE FOR: FIRE, AUTO, LIFE

УСЯКОГО РОДУ АСЕКУРАЦІЇ ВІД ВОГНЮ,

НА АВТА, ВІД КРАДЕЖІ, НА ХАТУ.

Телефонуйте до

ЯРОСЛАВА КОВАЛЯ

Tel.: 763-5666

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить за різні щадничі пляни **9 - 13 %**
- Дає малі і велики особисті і моргеджові позички, в міру можливостей
- Має життєву асекурацію на заощадження до \$ 2.000 на особисті позички до \$10.000 після вимог КЮМІС
- Має чеки особисті даром і для подорожуючих та платить 5% на чекові конта.
- Приймає оплати за газ, електрику, телефон і воду даром
- Дає різні фінансові поради
- Дає пашпортові гарантії
- Дає добру, точну, чесну і вчасну обслугу
- Дає добре кредитові звіти
- 30 років на службі Рідного Народу
- Вступайте в члени і щадіть ще ніж Вам треба позички, малої чи великої
- Позичайте на довгідні сплати і низькі відсотки.

SO-USE CREDIT UNION LTD.
406 Bathurst St.
Toronto, Ont. M5T 2S6
Tel.: 363-3994

BRANCH OFFICE:
2258 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6S 1N9
Tel. 763-5575

ЧИТАЙТЕ
"МОЛОДУ УКРАЇНУ"

ПОШИРЮЙТЕ
ЦЕЙ ЖУРНАЛ
МІЖ
СВОЇМИ РІДНИМИ
І
ЗНАЙОМИМИ

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Анатолій Степовий, Монреаль, Кве.	\$20.00
Дмитро Вітів, Вава, Онт. склав на українську пресу 30.00 дол. і Степан Литви- нець — 20.00 дол. З них на "Молоду Україну" 20.00	12.00
Г. Скрипчинський, Торонто Семен Кривуша, Філадель- фія, США	12.00
о. М. Овчаренко, Торонто, Онт., Канада	10.00
Анатолій Ляхин, Філадель- фія, США	10.00
Степан Бережний, Англія	9.00
Микола Ющенко, Лондон, Онтаріо	7.00
Віктор Педенко, Торнгіл, Онт.	5.00
Олена Лисик, Ошава, Онт.	4.00
Василь Коновал, Чікаго, США	3.00
М. Міщенко, Mississauga, Онт.	2.00
Павло Левченко, Морісвіл, Па., США	1.00
Оля Ляхин, Філадельфія, США	1.00
Іван Бугасенко, Ст. Пол, Мінн.	1.00
Андрій Скрипняк, Дундас, Онтаріо	1.00

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТИНИКІВ ПРИСДНАЛИ:

Ансамбль бандурристів
"Кобзарі", Ст. Кетерінс, Онт. 2
Жертводавцям і прихильникам
"М. У." щира подяка!

Ред. і адмін. "М. У."

ПОПРАВКА

В числі 290 "М. У." в рубриці
"На пресовий фонд" мало бути
надруковано — А. Антоненко,
Дундас, Онт. — 2.00 дол.

ГУМОР

**

Учень пишучи біля столу, нароп-
тив чорнильних плям на скатерті.
Батько побачив та до нього:
— Уяви собі, що скаже мама,
коли побачить...
— Вона вже бачила,—каже син.
— Ну й що сказала?
— Уявляю собі, що скаже тато,
коли побачить.

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1.

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

VILLAGE DELI

СМАЧНІ М'ЯСНІ ВИРОБИ

фірми

СЕМИГЕНА

Крамниця на розі вулиць
Бересфорд і Блюр Зах.
в Торонто

Власник

ПЕТРО СТЕПУРА

258 Beresford Ave.
TORONTO, ONT.

**

На пляжі синок до мами:

— Чи можу я зайти у воду ви-
ще колін?
— Ні, не можеш. Бачиш, які
хвилі.
— А тато ж он як глибоко за-
йшов...
— Тато застрахований.

♦

Чоловік хоче телефонувати з
будки, питася операторку, скіль-
ки має заплатити за 5 хвилин.

— Один долар,—чусє відповідь.
— То я заплачу половину, бо я
буду говорити з свою жінкою,
то значить буду лише слухати.

**

Чоловік до приятеля:

— Моя жінка щодня все більше
й більше вимагає від мене гро-
шей.
— I що вона робить з тими
грішими?
— Та нічого... Бо я їй їх не даю.

Ціна 1.00 дол.
в США і Канаді

If not delivered please return to:

МОЛОДА УКРАЇНА
Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

ТРИ ВЕЛИКІ КРАМНИЦІ
Великий вибір хатніх меблів:
віталень, спалень, ідалень,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

TORONTO CENTRAL
423 College St. W. - Tel. 364-1434
TORONTO WEST
1121 Dundas St. W. - Tel. 535-1188
MISSISSAUGA
2150 Dundas St. E. - Tel. 276-4390

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів
як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN STREET WEST
Toronto, Ontario
Tel.: 364-4726

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

"САМОПОМІЧ"

2351 W. Chicago Ave. — Chicago, Ill. 60622 — Tel.: (312) 489-0520

видає 6% дивіденди на звичайні ощадностеві конта

- Каса "САМОПОМІЧ" видає різні роди сертифікатів від 6.5% до 10% дивіденди
- Каса видає всі роди позик на вигідні умови.

ФІЛІЇ "САМОПОМОЧІ":

На півдні міста:

1923 W. — 51st Street
Chicago, Ill. 60609
Tel.: 476-9435

На північному заході:

5000 Cumberland Road
Chicago, Ill. 60656
Tel.: 625-9830